

Een gouden greep

DOOR SANNE SCHREURS

Bij de juridische uitgeverij Ars Aequi Libri verscheen het cahier getiteld: *Zakelijke mediation – wat, hoe en wanneer?* Zo kloek als de titel is de inhoud van dit boek. De auteurs Peter Ingelse en Nelleke van Thiel-Wortmann, mediator (Ingelse daarnaast ook arbiter), schrijven in het voorwoord dat ze ernaar streven levend te maken wat mediation is en hoe het in de praktijk werkt. Dat streven maken zij in alle opzichten waar. Niet eerder las ik een boek over mediation waarbij ik zo geregeld dacht: dit brengt het vak verder. Ik las het boek met de bril van de mediator. Het boek is (ook) geschreven voor studenten, rechtspractici en andere conflictprofessionals, zoals advocaten. Het richt zich op zakelijke mediation: geschillen tussen en binnen ondernemingen, andere organisaties en (overige) samenwerkingsverbanden. Het licht de positie van zakelijke mediation en de meerwaarde ervan in de rechtspraktijk toe, waarbij het uiteenzet wat de verschillen zijn tussen mediation, onderhandelen tussen advocaten en rechtspraak, arbitrage en bindend advies. Het boek is onderverdeeld in elf hoofdstukken. De hoofdthema's die daarin aan de orde komen zijn: de beginselen van mediation, de verschillende rollen in het proces, de feitelijke gang van zaken, de verhouding van mediation tot rechtspraak en arbitrage, wet- en regelgeving, kosten, aansprakelijkheid en klacht- en tuchtrecht. Na het laatste hoofdstuk volgt een handige literatuurlijst en ook een aantal bijlagen met de regels van de Mediatorsfederatie Nederland.

Hoewel Ingelse en Van Thiel-Wortmann de eersten zijn om te benoemen dat enige bias hen als mediator niet vreemd is, blijven ze realistisch door te concluderen dat mediation niet meer, maar ook niet minder is dan een alternatieve wijze van conflictoplossing. Nuchter benoemen ze dat het klassieke voorbeeld van het conflict over de sinaasappels, waarbij partijen in mediation erachter komen dat de een de schil en de ander het sap nodig heeft, zich in deze ideale vorm in de praktijk niet zo vaak voordoet. Ook een rechter was er natuurlijk wel achter gekomen dat de een het om de schil en de ander om het sap te doen is, aldus Ingelse en Van Thiel-Wortmann. Mediation maakt wel een maatwerkoplossing mogelijk, die vaak beter verteerbaar is,

Sanne Schreurs
is redactielid van dit tijdschrift.

Zakelijke mediation – wat, hoe en wanneer?

Auteurs: Peter Ingelse en Nelleke van Thiel-Wortmann
Uitgever: Ars Aequi Libri
Jaar van uitgave: 2022
Prijs: € 27,50

want mediation 'trekt minder sporen in de ziel'. Het resultaat van een in mediation gevonden oplossing is niet objectief toetsbaar, zoals in rechtspraak. De toets zit hem in de mate waarin de betrokkenen het resultaat subjectief waarderen, schrijven de auteurs.

Niet eerder las ik een boek over mediation waarbij ik zo geregeld dacht: dit brengt het vak verder

Ingelse en Van Thiel-Wortmann verwijzen naar het verleden, waarin het ietwat softe imago dat mediation mogelijk had, niet opgewassen was tegen de robuustere en gevestigde alternatieven als advocatuur en rechtspraak. En ze zetten daar de huidige praktijk tegenover, waarin mediation is uitgegroeid tot een volwassen beroep dat stevig staat op eigen grondvesten, ervaring en bewezen resultaten. Hoe ze doen dat? Door in heldere, mooie en stevige taal vanuit de praktijk te beschrijven hoe het proces van mediation eruitziet, welke doelen de regels van mediation dienen en hoe die zich verhouden tot de praktijk én alternatieven als rechtspraak. In hun eigen woorden samengevat: 'Mediation is een informeel proces dat wordt opgetuigd door zaken formeel goed te regelen.' Ingelse en Van Thiel-Wortmann introduceren aan het begin van het boek één voorbeeld van een zakelijk conflict tussen twee aandeelhouders dat in de volgende hoofdstukken terugkomt om de dilemma's uit de praktijk te illustreren. Daarbij weten ze ook de rol van de mediator raak neer te zetten als die van

de evenwichtskunstenaar, de improviserende jazzmusicus, die ervoor zorgt dat een proces in beweging komt en in goede banen wordt geleid. De mediator denkt mee, stimuleert, harmoniseert, duwt, trekt, masseert, pendelt, stelt kritische en uitdagende vragen (en is niet bang om domme vragen te stellen) en 'verleidt' de partijen. Hij begeleidt een gevoelige zoektocht waarin stimuleren, kalmeren en redresseren hand in hand gaan. De mediator neemt, in de woorden van Ingelse en Van Thiel-Wortmann, 'mensen aan de hand die liever niet samen oplopen en helpt de interne kennis die in partijen zit extern – en daarmee gezamenlijk – te maken ten behoeve van een oplossing'. De mediator heeft de regie, maar is niet de 'baas' van het proces. Het is daarmee soms voor de mediator een subtiel spel tussen vragen en 'gewoon doen', aldus Ingelse en Van Thiel-Wortmann. In de actie die op gang komt zit wél de kwaliteit van de mediator, zo begrijp ik de auteurs.

Ingelse en Van Thiel-Wortmann durven ook zelf uitdagende vragen te stellen, zoals of niet moet worden vastgesteld dat alle informatie en documenten uit de mediation verboden terrein zouden moeten zijn en – naast de functie van de bewijsovereenkomst en een mogelijk verschoningsrecht – immuniteit van de informatie niet het meest effectief is voor het middel van mediation. En zij nemen stelling in, zoals dat

een mediator niet te snel zou moeten overgaan tot beëindiging als de mediation 'vastzit': 'Een tegenstribbelde partij vraagt om aandacht, niet om beëindiging. Weinig manoeuvreerruimte betekent niet dat er geen manoeuvreerruimte is, maar vraagt om nog behoedzamer opereren.'

Mediation een kunde, maar vooral een kunst

Voor iedereen die op zoek is naar een duidelijke oriëntatie op zakelijke mediation maar ook voor de beroepsgroep zelf is dit cahier een gouden greep. Waar de auteurs concluderen dat het te betreuren is dat uitgerekend de beroepsgroep niet in staat blijkt stabiele opvattingen over hun eigen vak te presenteren in de vorm van plannen voor wetgeving, biedt dit boek die stabiliteit wel. Doorleefde kennis, ervaring en visie die dienen als een heldere leidraad voor zakelijke mediation, maar ook prikkelen en aansporen om het vak (nog) verder te brengen. Ingelse en Van Thiel-Wortmann besluiten hun cahier met een applaus voor de mediator, waar ik als lezer graag bij aansluit. Mediation een kunde, maar vooral een kunst. ■